

bijlage

Voortgangsbericht opsporing en vervolging

Bijlage nummer	2
Horend bij	Voortgangsbrief politie

Op 20 juni 2016 zond ik uw Kamer een voortgangsbericht over de versterking van de opsporing en vervolging, zoals ingezet met de contourennota herijking opsporing en vervolging van 23 november 2015.¹ In dit voortgangsbericht schetste ik de voortgang van de 17 maatregelen waarmee de basis van opsporing en vervolging op korte termijn op orde wordt gebracht. Ik kondigde tevens lange termijn maatregelen/een transitiestrategie aan om opsporing en vervolging toekomstbestendig te maken. In deze brief schets ik de actuele stand van zaken.

Korte termijn maatregelen: noodzaak

Bij de start van dit traject ter versterking van opsporing en vervolging voerden politie, politieacademie en het Openbaar Ministerie (OM) een beknopte probleemanalyse uit. Het doel van deze beknopte analyse was het bepalen van de strategie voor het versterken van de opsporing op de korte termijn. Politie en OM inventariseerden zowel kwantitatieve als kwalitatieve tekortkomingen. Met betrekking tot de kwantitatieve tekortkomingen werd geconcludeerd dat de personele reorganisatie de voortgang van de inrichting van de nationale politie had geremd. Daardoor zaten nog niet alle mensen met de juiste competenties op de juiste plek. Met betrekking tot de kwalitatieve tekortkomingen werd vastgesteld dat de vakkennis van opsporingsmedewerkers op orde moest worden gebracht en beter moest aansluiten bij actuele juridische, technische en maatschappelijke ontwikkelingen. Hoewel de opsporing ook – door de inzet van vele professionals – goede resultaten haalt, werd meer beschouwend vastgesteld dat de opsporing in zijn geheel nog onvoldoende adaptief, lerend en in verbinding met zijn omgeving is.

Met het rapport 'handelen naar waarheid' werd deze probleemanalyse verdiept. Uit het rapport bleek dat er achterstallig onderhoud in de opsporing was. Zo bleek bijvoorbeeld dat vakmanschap (zowel elementaire recherchevaardigheden als kennis van meer innovatieve opsporingstechnieken en kansen die de moderne technologie biedt) in de breedte onvoldoende was geborgd en dat het elkaar daarop aanspreken strandde in een cultuur van vrijblijvendheid. Ook klaagden professionals over inefficiënte toerusting. Gesignaleerd werd dat kwalitatieve en kwantitatieve versterking nodig is op het gebied van financiële en digitale recherche. Ook werd geconstateerd dat modernisering van sturing en leiderschap sterk zou kunnen bijdragen aan het realiseren van een groter maatschappelijk effect van opsporing en vervolging. Tenslotte werd de organisatie onvoldoende adaptief en wendbaar gevonden om vernieuwingen die er wel zijn, goed te implementeren.

¹ Kamerstukken II, 2015/2016, 29628 nr. 643, blg-774894.

Korte termijn maatregelen: inhoud en voortgang

Om de basis van de opsporing en vervolging op orde te brengen - zorgen dat zij voldoen aan de verwachtingen en eisen die op dit moment aan haar mogen worden gesteld - en de bovenstaande tekortkomingen te adresseren, zetten politie en OM 17 maatregelen in. Politie en OM informeerden mij dat de voortgang van de (geclusterde) maatregelen als volgt is:

- Uitbouwen van betekenisvol interveniëren door betere intake en screening

Ten behoeve van een betekenisvolle(re) interventie door politie en OM voor slachtoffer, dader en samenleving wordt in het vakgebied Intake & Service geïnvesteerd door middel van opleidingen op twee verschillende functieniveaus. De ontwikkeling van beide opleidingen is afgerond. Een van de opleidingen is reeds in uitvoering en op de andere opleiding vindt momenteel een pilot plaats waarna deze ook in uitvoering wordt genomen.

- Uitbouwen van betekenisvol interveniëren ZSM

De kwaliteit van afhandeling van VVC-zaken verbetert. Met alle ketenpartners in ZSM (politie, OM, SHN, Reclassering en Raad voor de Kinderbescherming) zijn in 2016 leeromgevingen over betekenisvolle interventies ontwikkeld (zogenoemd 'terugdraaisessies'); er wordt momenteel gekeken naar uitbreiding van deze leeromgevingen.

- Vakmanschap in VVC-zaken en lichtere HIC-zaken

Aansluitend op de vorige maatregel, zijn de afgelopen periode eenduidige criteria opgesteld voor processen-verbaal in VVC-zaken en lichtere HIC-zaken. Deze criteria zijn landelijk ingevoerd en er is een monitor ontwikkeld om de toepassing te volgen. Hiermee is een belangrijke stap gezet om het zogeheten 'rework' door het OM later in het proces terug te dringen. De aangekondigde versterking van het vakmanschap door het werken in zogeheten duo's van politie- en OM-medewerkers is voor de helft gerealiseerd. Politie en OM verwachten dat op korte termijn ook de rest van de duo's worden gevormd.

- Inbreng specialismen

Met deze maatregel is beoogd om in de periode 2016 tot en met 2017 bij de politie 500 specialisten te werven op het gebied van finec en cybercrime, alsook specialisten op het gebied van forensische opsporing en intelligence. De beschikbare formatie op deze specialisten is inmiddels voor ruim 86% gevuld door middel van zowel doorstroom als (zij-)instroom. Daarbij gaat het overigens niet om uitbreiding van de formatie, maar om werving op specialistische functies binnen de bestaande formatie. Met betrekking tot het nieuwe aanstellings- en opleidingsregime voor specialisten verwijs ik kortheidshalve naar bijlage 5 van deze voortgangsrapportage.

- Parate kennis / profchecks

Naar aanleiding van het rapport 'Parate Kennis bevoegdheden politie' heb ik toegezegd samen met de korpschef een kwaliteitssysteem vakmanschap te ontwikkelen. Met betrekking tot dit kwaliteitssysteem verwijs ik kortheidshalve naar bijlage 1 van deze voortgangsrapportage. Daarnaast is afgesproken dat in ieder geval 90% van de medewerkers van de basisteams elk jaar deelnemen aan een profcheck om hun kennis en kunde te toetsen. Het percentage deelgenomen profchecks in de periode 1 januari tot en met 1 mei 2017 is 12%.

- Informatievoorziening

De informatievoorziening in de opsporing heeft tot doel het primaire proces van opsporing en vervolging (beter) te ondersteunen. Dit is van groot belang nu de opsporing aan de vooravond van belangrijke veranderingen staat, als het gaat om

het gebruik van digitale sporen en het leggen van verbanden in een veelheid van data ('big data'). In dit traject is de uitrol van MEOS afgerond. In de periode 2017-2018 worden de volgende IV-maatregelen op het terrein van opsporing uitgevoerd: het beschikbaar stellen van applicaties Signalering & Executie voor coördinatie executie teams en de e-briefing voor de basisteams, de verbetering van de functionaliteit van BOSZ, de implementatie van een direct-pv in BVH en de realisatie van een koppeling tussen GPS en BOSZ.

**Directoraat-Generaal
Politie**
Bestel & Bevoegdheden

Datum
27 juni 2017
2096976

Met politie en OM stel ik vast dat er voortgang is geboekt met de implementatie van veel maatregelen, maar dat er nog een aanzienlijke opgave ligt om alle maatregelen eind 2017 te realiseren en de basis voor opsporing en vervolging op orde te hebben.

Aandacht is in het bijzonder nog nodig voor de profchecks, de vorming van de zogeheten duo's en de versterking van de informatievoorziening. Ook de versterking van specialismen blijft een belangrijke opgave. De korpschef en de voorzitter van het College van PG's hebben aangegeven dat zij scherp toezien op de realisatie van de maatregelen.

Langere termijn maatregelen/transitiestrategie: noodzaak, dilemma's en grenzen

Naast de aandacht voor de basis in de opsporing op orde brengen, zijn politie en OM het afgelopen jaar ook intensief bezig geweest met de vraagstukken voor de opsporing van de toekomst.

Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen vragen immers permanent onderhoud aan opsporing en vervolging. Dat was altijd zo en dat zal altijd zo zijn. Politie en OM signaleren nadrukkelijk dat de wereld om ons heen en ook de aard van de criminaliteit zodanig aan het veranderen zijn dat traditionele oplossingen niet meer toereikend zijn voor een toekomstbestendige aanpak van vraagstukken rond criminaliteit en (on)veiligheid. Het gaat daarbij om steeds verder voortschrijdende internationalisering, een gedeeltelijke verandering van het criminaliteitsbeeld door digitalisering en het ontstaan van nieuwe kansen voor detectie en opsporing door diezelfde digitalisering. Ook is sprake van toenemende mogelijkheden en vaardigheden bij burgers en bedrijven zelf. Die bijvoorbeeld (gefilmd) bewijs kunnen en willen aanleveren of gestolen goederen kunnen traceren (via marktplaats en via track and trace-technologie). In bepaalde bedrijfstakken zijn de mogelijkheden specialistische kennis en expertise in te zetten om geconstateerde onregelmatigheden of misstanden op te helderen, zo toegenomen dat je in feite over 'private opsporing' zou kunnen spreken. Vanzelfsprekend kan zoiets niet in de plaats komen van de strafrechtelijke opsporing onder gezag van het Openbaar Ministerie. Het gaat erom hoe deze twee zich tot elkaar verhouden en elkaar kunnen versterken. Duidelijk mag zijn dat opsporingsonderzoek door de politie alleen kan op een wijze zoals bij wet is geregeld.

De maatschappelijke en voortschrijdende technologische ontwikkelingen en digitalisering roepen ook nieuwe vragen op over de effectiviteit en toekomstbestendigheid van het bestaande strafrechtelijke instrumentarium en over andere en aanvullende manieren van criminaliteitsbestrijding. Soms zijn die vragen praktisch van aard (welke technologie is nodig; hoe kunnen politie en OM beter worden toegerust voor specifieke zaken), soms zijn ze meer fundamenteel/juridisch van aard, bijvoorbeeld als het gaat om de kaders voor informatie-uitwisseling.

Stilstaan en de ogen sluiten voor maatschappelijke en technologische veranderingen is geen optie. Zoals eerder gezegd, opsporing en vervolging moeten 'adaptiever, wendbaarder zijn en meer in verbinding met de omgeving' staan. Politie en OM hebben er in afstemming met mijn ministerie voor gekozen om in de vorm van gerichte proeftuinen te onderzoeken welke vernieuwingen mogelijk en wenselijk zijn en welke en grenzen en dilemma's zich daarbij (kunnen) voordoen. Daarbij is een aantal gezamenlijk gedeelde uitgangspunten vastgesteld, namelijk dat elk slachtoffer telt, dat op een verdachte wordt geacteerd, dat het maatschappelijk effect van een interventie centraal staat en dat de rechtsstatelijke beginselen van rechtsgelijkheid en rechtszekerheid leidend zijn.

Kenmerk van een experiment is dat (daarbinnen) ook grenzen opgezocht kunnen worden, juist om eventuele dilemma's scherp zichtbaar te maken. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de mogelijkheden en grenzen van de bijdrage die burgers of bedrijven kunnen leveren bij de opsporing, aan toepassing van big data-technieken en -analyses, aan de gevolgen van verdere digitalisering van criminaliteit en aan het beter benutten van de grote ontwikkelingen op het terrein van de forensische opsporing.

Het doel van de uit te voeren proeftuinen is drieërlei. Ten eerste moeten ze een stevige duiding opleveren van actuele problematiek in de opsporing en vervolging en bijdragen aan het verhogen van de effectiviteit ervan als onderdeel van een integrale aanpak van criminaliteit. Ten tweede dienen de proeftuinen bij te dragen aan een inventarisatie van en antwoorden op meer fundamentele (juridisch/ethische) dilemma's. Ten derde zullen de proeftuinen knelpunten en mogelijke oplossingen op HRM-gebied, IV, leiderschap en cultuur identificeren.

De proeftuinen worden thans ingericht en zullen stringent worden gemonitord door politie en OM op doel, inzet, resultaat en maatschappelijk effect. De resultaten zullen een stevig fundament moeten opleveren voor verbetering binnen de opsporing en vervolging. Ook zullen de resultaten dienen als basis voor een noodzakelijke en meer fundamentele gedachtewisseling met uw Kamer en tussen de direct betrokken partijen, maar ook met wetenschap en bestuur over het toekomstbestendig maken van opsporing en vervolging tegen de achtergrond van actuele maatschappelijke ontwikkelingen. De proeftuinen zullen zo ingericht worden dat een nieuw kabinet ruimte behoudt om –zoals te doen gebruikelijk– mede richting te geven aan toekomstige ontwikkelingen bij de politie. Tevens zal rond de proeftuinen aandacht zijn voor de uitvoerbaarheid en inpasbaarheid van de uitkomsten ('scale up').

Ik zal uw Kamer rond september 2017 nader informeren over de precieze thematiek en de wijze van monitoring en effectmeting van de proeftuinen.

Tenslotte

De gekozen strategie - de basis van de opsporing en vervolging op orde brengen via een pakket concrete maatregelen én het inrichten van proeftuinen voor een stevige duiding van de actuele problematiek en mogelijke ontwikkeling van effectievere werkwijzen - is naar mijn overtuiging de juiste stap om te komen tot een toekomstbestendige opsporing en vervolging.